

รูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทย : การศึกษาแบบเคสฟาย

นายสมภรณ์ สิบหมื่นเป็สม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน สาขาวิชาการศึกษาออกโรงเรียน
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-582-431-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018742 117177270

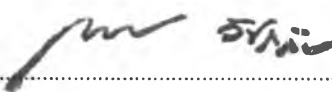
A MODEL FOR HELPING STREET CHILDREN IN THAILAND : A DELPHI STUDY

Mr. Noppamonton Sibmeunpiam

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education
Department of Non-Formal Education
Chulalongkorn University
1992
ISBN 974-582-431-3**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทย : การศึกษาแบบเดลฟาย
โดย นายหม่อมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม
ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.จิ้น แบรี่

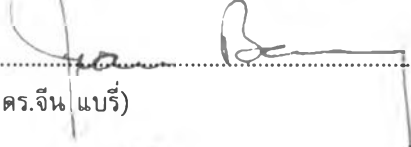
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

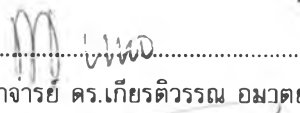

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา พุ่มไพศาล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.จิ้น แบรี่)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมวตยกุล)

..... กรรมการ
(นางศรีศักดิ์ ไทยอารี)

นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม : รูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทย : การศึกษาแบบเดลฟาย
(A MODEL FOR HELPING STREET CHILDREN IN THAILAND : A DELPHI STUDY) อ.ที่ปรึกษา
: ผศ.ดร.อาชัญญา รัตนอุบล และ ดร. จิน แบรี, 304 หน้า ISBN 974-582-431-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญปัญหาเด็กเร่ร่อนที่เกี่ยวกับรูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทยตามเกณฑ์อายุการ ศึกษาและสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่ยอมรับ ประกอบด้วยข้อความที่เป็นรูปแบบต่างๆ 352 ข้อความ โดยได้จากการเสนอของผู้เชี่ยวชาญ 20 คน ซึ่งใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทยที่สำคัญ 14 ด้าน คือ 1. หลักการทำงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนมีหลักการงานทั่วไป หลักการทำงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 7-12 ปี และ หลักการทำงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี 2. หลักการทำงานภาคสนามให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน 3. หลักการทำงานบ้านสงเคราะห์ให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน 4. คุณลักษณะที่ดีของผู้ทำงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน 5. ทักษะดีของผู้ทำงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน 6. การเพิ่มประสิทธิภาพของผู้ทำงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน 7. การรณรงค์ให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน 8. การประสานงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน 9. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 7-12 ปี มีวิชาสามัญ วิธีการสอนวิชาสามัญ และ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการศึกษาวิชาสามัญ 10. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 7-12 ปี ในเรื่องการพัฒนาอารมณ์ มีการพัฒนาอารมณ์ วิธีการพัฒนาอารมณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการพัฒนาอารมณ์ 11. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 7-12 ปี ในเรื่องการฝึกทักษะอาชีพ มีทักษะอาชีพ วิธีการฝึกทักษะอาชีพและ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการฝึกทักษะอาชีพ 12. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการศึกษาวิชาสามัญ วิธีการสอนวิชาสามัญและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการศึกษาวิชาสามัญ 13. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการพัฒนาอารมณ์ มีการพัฒนาอารมณ์ วิธีการพัฒนาอารมณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการพัฒนาอารมณ์ 14. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการฝึกทักษะอาชีพ มีทักษะอาชีพ วิธีการฝึกทักษะอาชีพและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการฝึกทักษะอาชีพ

ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C442569 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEY WORD: STREET CHILDREN/ MODEL/ DELPHI STUDY **HELPING STAEET CHILDREN**
 NOPPAMONTON SIPMEUNPIEM ; A MODEL FOR ~~HELPING~~ **CHILDREN** IN THAILAND;
 A DELPHI STUDY. THESIS ADVISOR ; ASS.PROF. ACHANYA RAITANA-UBOL,
 Ph. D. AND Dr.JEAN BARRY, Ed.D. 304 pp. ISBN 974-582-431-3

The Purpose of this research was to obtain a consensus of opinions among experts on the problem of street children concerning a clear model to help such children in Thailand according to age, education and environment. Opinions of 20 experts were pooled together using the Delphi technique which produced 352 items covering 14 aspects of the model.

The 14 important dimensions of the model to help street children in Thailand are as follow: 1. Principles to be used in working with street children which give generas guidelines and provide guidelines particular to the age groups 7-12 years and 13-18 years; 2. principles to be followed by field workers in helping street children; 3. principles to be followed in in welfare homes to help such street children; 4. characteristics of the good street children workers; 5. attitudes needed for street children workers; 6. ways to improve the efficiency of street children workers; 7. ways to foster awareness of the problems of street childen among concerned agencies; 8. coordination of services to improve services to help street children. 9. basic education for street children age 7-12 years including subjects to be taught, methods of teaching and proper environment; 10. emotional development of street children, age 7-12 years from the point of view of the qualities to be fostered, ways of proceeding and proper environment; 11. vocational training for street children age 7-12 years including skills to be developed, methods of teaching and proper environment; 12. basic esucation for street children age 13-18 years including content, methods of teaching and environment; 13. emotional development of street children age 13-18 years from the point of view of the qualities to be fostered, ways of proceeding and proper environment; 14. vocational training for street children age 13-18 years including content, methods of teaching and environment.

ภาควิชา..... การศึกษานอกโรงเรียน
 สาขาวิชา..... การศึกษานอกระบบโรงเรียน
 ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อ.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้

ตลอดระยะเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้รับความเอาใจใส่ดูแลอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งสองท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล และ ดร. จิน แบรี ที่ได้มีส่วนสำคัญในการให้แนวทางการดำเนินงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน ให้เวลาแก่ผู้วิจัยได้เข้าพบขอปรึกษาและคำแนะนำด้วยความเต็มใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอถือโอกาสนี้กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ อุ๋นตา นพคุณ ที่ได้ให้โอกาสและสนับสนุนแนะนำ ทำให้การวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. สายสุรี จุติกุล พันตำรวจเอกวิทยา วงศ์ไพบูลย์ นางสาวเสาวภาคย์ สุภนิตย์ นางศรีศักดิ์ ไทยอารี และนายวัลลภ ดังคนานุรักษ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าทำการเสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญให้แก่ผู้วิจัยในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ สภาก่อสร้างพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เห็นว่างานวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการให้บริการแก่เด็กเร่ร่อนขององค์การต่างๆ และได้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจนแล้วเสร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์ ศาสตราจารย์ ดร.เจลิยว บุรีภักดี และรองศาสตราจารย์ ดร.ประยูร ศรีประสาธน์ ที่ได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณพี่รุ่งอรุณ พรหมรุ่งเรือง น้องมฤษฎ์ แก้วจินดา พี่และเพื่อน รุ่นที่ 11 ก.ศ.น. และน้องๆ ชาวหอพักบ้านเซเวียร์ ที่ให้ความห่วงใยต่อผู้วิจัยมาโดยตลอด

ท้ายที่สุดนี้การวิจัยไม่อาจสำเร็จลงได้ หากไม่ได้รับความกรุณาในการร่วมมือด้วยดีจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ กระทำเป็นจำนวน 3 รอบ ประกอบกับข้อความก็มากด้วย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอย่างสูง ทั้ง 20 ท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยดีมาตลอด

นายพนมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๒
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๓
กิตติกรรมประกาศ	๓
สารบัญตารางแผนภาพและแผนภูมิ	๓
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย	6
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเด็กเร่ร่อน	8
ก. ความหมายของเด็กเร่ร่อน	8
ข. สาเหตุที่เด็กออกมาเร่ร่อน	9
ค. โลกทัศน์ของเด็กเร่ร่อน	11
ง. ลักษณะของเด็กเร่ร่อน	11
จ. ลักษณะการเร่ร่อน	12
ฉ. ที่พักอาศัยและสถานที่เร่ร่อน	12
ช. การหาเลี้ยงชีพขณะเร่ร่อน	13
ซ. การใช้สิ่งเสพติดของเด็กเร่ร่อน	14
ฅ. เด็กเร่ร่อนกับการเผชิญเจ้าหน้าที่ตัวแทนกฎหมาย	15
ฉ. สรุปผลกระทบที่เด็กออกมาเร่ร่อน	15
ค. สถานการณ์ปัจจุบันของเด็กเร่ร่อน	17
ตอนที่ 2 การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน	18
ก. การจัดให้ความช่วยเหลือของภาครัฐบาล	18
ข. การจัดให้ความช่วยเหลือของภาคเอกชน	27
ตอนที่ 3 รูปแบบการวิจัย	43
ก. ความหมายของรูปแบบ	43
ข. หลักการวิจัยหารูปแบบ	44
ค. ขั้นตอนในการหารูปแบบของการวิจัย	44
ง. รูปแบบในความหมายของงานวิจัย	45
ตอนที่ 4 การศึกษาแบบเดลฟาย	46
ก. ความหมายของการศึกษาแบบเดลฟาย	47
ข. ความเป็นมาของเดลฟาย	47
ค. กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2	ง. การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ 48
	จ. จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 48
	ฉ. ทำไมจึงต้องใช้การศึกษาแบบเดลฟาย 50
	ช. จะใช้การศึกษาแบบเดลฟายเมื่อไร 50
	ซ. ลักษณะเด่นของการศึกษาแบบเดลฟาย 50
	ฅ. จุดดีของเทคนิคเดลฟาย 51
	ญ. ปัญหาของเทคนิคเดลฟาย 51
	ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 51
3	วิธีดำเนินการวิจัย 54
	ก. การศึกษานำ 54
	ข. กำหนดกรอบของการวิจัย 54
	ค. การหาผู้เชี่ยวชาญ 55
	ง. การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล 56
	จ. การเก็บรวบรวมข้อมูล 58
	ฉ. การวิเคราะห์ข้อมูล 59
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 61
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 115
	สรุปผลการวิจัย 115
	อภิปรายผล 126
	ข้อเสนอแนะ 144
	รายการอ้างอิง 146
	ภาคผนวก 153
	ภาคผนวก ก. สูตรสถิติที่ใช้ในการวิจัย 154
	ภาคผนวก ข. แบบสอบถามรอบที่ 1, 2 และ 3 157
	ภาคผนวก ค. ความถี่ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และ 3 199
	ภาคผนวก ง. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามรอบที่ 2 และ 3 214
	ภาคผนวก จ. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 244
	ภาคผนวก ฉ. ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 และ 294 262
	ภาคผนวก ช. เหตุผลของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่แสดงท่าทีกับความ 274
	ประวัติผู้วิจัย 294

สารบัญแผนภาพ แผนภูมิและตาราง

	หน้า
แผนภาพที่ 1	37
แผนภาพที่ 2	45
แผนภูมิ	49
ตารางที่	
1	2
2	40
3	49
4	64
5	66
6	68
7	69
8	71
9	73
10	75
11	76
12	78
13	80
14	82
15	84
16	86
17	88
18	89
19	91

สารบัญแผนภาพ แผนภูมิและตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 7-12 ปี ในเรื่องการฝึกทักษะอาชีพ ซึ่งเป็นทักษะอาชีพ	93
21	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 7-12 ปี ในเรื่องการฝึกทักษะอาชีพ ซึ่งเป็นวิธีการฝึกทักษะอาชีพ	95
22	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 7-12 ปี ในเรื่องการฝึกทักษะวิชาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการฝึกทักษะอาชีพ	97
23	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นวิชาสามัญ	98
24	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการสอนวิชาสามัญ	100
25	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	102
26	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการพัฒนาอารมณ์ ซึ่งเป็นการพัฒนาอารมณ์	104
27	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการพัฒนาอารมณ์ ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาอารมณ์	105
28	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการพัฒนาอารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการพัฒนาอารมณ์	107
29	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการฝึกทักษะอาชีพ ซึ่งเป็นทักษะอาชีพ	109
30	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการฝึกทักษะอาชีพ ซึ่งเป็นวิธีการฝึกทักษะอาชีพ	111
31	ผลการวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวกับความเห็นด้วยของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการฝึกทักษะอาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการฝึกทักษะอาชีพ	113
32	การตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นรายชื่อ	199
33	สรุปผลการวิเคราะห์คำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแบบสอบถาม รอบที่ 2 เป็นรายชื่อ	214
34	สรุปผลการวิเคราะห์คำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแบบสอบถาม รอบที่ 3 เป็นรายชื่อ	229